

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NILSA WAHLA,
predstavljeni 7. aprila 2016¹

Zadeva C-102/15

Gazdasági Versenyhivatal
proti
Siemens Aktiengesellschaft Österreich
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Fővárosi Ítéltábla (pritožbeno sodišče v Budimpešti, Madžarska))

„Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 1(1) —
Področje uporabe — Pojem ‚civilne in gospodarske zadeve‘ — Člen 5, točka 3 — Pristojnost za
odločanje v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti — Tožba za vračilo zaradi neupravičene obogatitve“

1. Obravnavana zadeva se ukvarja z vprašanjem, ali zahtevki za vračilo zaradi neupravičene obogatitve spadajo na področje pristojnosti na podlagi Uredbe (ES) št. 44/2001,² ki se nanaša na „delikte ali kvazidelikte“ (skupaj v nadaljevanju: nepogodbena odgovornost).
2. Še pomembneje, Sodišču daje priložnost, da pojasni področje uporabe Uredbe št. 44/2001.
3. V teh sklepnih predlogih bom pojasnil, zakaj se tožba, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki v celoti izhaja iz naložitve globe zaradi kršitve nacionalnih pravil o konkurenci, ne nanaša na „civilne in gospodarske zadeve“, za katere se uporablja Uredba št. 44/2001. Namesto tega se nanaša na „upravne zadeve“, ki so na podlagi člena 1(1) z njenega področja uporabe izključene.
4. Iz razlogov, ki niso očitni, predložitveno sodišče ni postavilo vprašanja, ali tožba, o kateri odloča, spada na področje uporabe Uredbe. Ena od možnih razlag za to bi dejansko lahko bila – kot je bilo prikazano na obravnavi – da so na podlagi madžarskega prava takšne tožbe povsem jasno civilne zadeve.
5. Poleg tega bom zaradi celovitosti pojasnil tudi, zakaj se zahtevki za vračilo bistveno razlikujejo od zahtevkov v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti. To me vodi k razmišljanju, da s členom 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, s katerim je določena posebna pristojnost za odločanje o zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti, ni dovoljeno začeti postopka v zvezi s takimi zahtevki v državi članici, v kateri tožena stranka nima stalnega prebivališča.

¹ — Jezik izvirnika: angleščina.

² — Uredba Sveta z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

I – Pravni okvir

A – Uredba št. 44/2001

6. Uredba št. 44/2001 se v skladu s svojim členom 1(1) („Področje uporabe“) uporablja „v civilnih in gospodarskih zadevah, ne glede na naravo sodne oblasti. Zlasti ne zajema davčnih, carinskih ali upravnih zadev.“

7. Člen 2(1) Uredbe št. 44/2001 v oddelku I („Splošne določbe“), poglavje II („Pristojnost“), določa, da so „[o]b upoštevanju določb te uredbe [...] osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice“.

8. Pravila o „posebni pristojnosti“, vključno s členom 5, so v oddelku 2, poglavje II, Uredbe št. 44/2001.

9. Na podlagi člena 5, točka 1, je lahko oseba, ki ima stalno prebivališče v državi članici, tožena v drugi državi članici „v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti“.

10. Na podlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 je lahko oseba, ki ima stalno prebivališče v državi članici, tožena v drugi državi članici „v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“.

B – Madžarsko pravo

11. V skladu s členom 301(1) madžarskega civilnega zakonika³ mora tisti, ki dolguje denar, če ni drugače določeno, plačati obresti, obračunane po temeljni obrestni meri madžarske centralne banke, veljavni na zadnji dan pred koledarskim polletjem, ko pride do zamude, čeprav gre za dolg, za kateri ne tečejo obresti. Obveznost plačila obresti nastane, tudi če dolжник upraviči zamudo.

12. Člen 361(1) civilnega zakonika določa, da je oseba, ki brez pravnega temelja pridobi premoženjsko korist na škodo tretjega, prejeta dolžna vrniti.

13. Na podlagi člena 83(5) zakona št. LVII iz leta 1996 o prepovedi nepoštenih tržnih praks in omejevanja konkurence⁴ v različici, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja, se morajo – če je z odločbo Versenytanács (svet za konkurenco; organ, ki je v sestavi Gazdasági Versenyhivatal (madžarski organ za varstvo konkurence; v nadaljevanju: organ)) kršeno pravno pravilo in ima stranka zato pravico do vračila globe – na znesek, ki ga je treba vrniti, pripisati obresti, obračunane po dvojni veljavni temeljni obrestni meri centralne banke.

II – Dejansko stanje, postopek in vprašanje za predhodno odločanje

14. Organ je v postopku varstva konkurence družbi Siemens Aktiengesellschaft Österreich (v nadaljevanju: Siemens), ki ima sedež v Avstriji, izrekel globo v znesku 159.000.000 HUF (v nadaljevanju: izpodbijana odločba). Družba Siemens je izpodbijala izpodbijano odločbo pred madžarskimi upravnimi sodišči. Ker njena tožba ni imela odločilnega učinka, je plačala globo.

15. Prvostopenjsko upravno sodišče je znižalo znesek globe na 27.300.000 HUF. To sodbo je nato potrdilo drugostopenjsko upravno sodišče.

3 — A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. Évi IV. törvény.

4 — A tisztességtelen piaci magatartás és a versenyszkorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény (zakon št. LVII iz leta 1996).

16. Na podlagi te druge sodbe je organ 31. oktobra 2008 družbi Siemens vrnil 131.700.000 HUF kot del zneska 159.000.000 HUF, ki je bil naložen kot globa, na podlagi člena 83(5) zakona št. LVII iz leta 1996 pa je družbi Siemens plačal tudi znesek 52.016.230 HUF iz naslova obresti.

17. Organ je zoper sodbo drugostopenjskega upravnega sodišča vložil revizijo pri Legfelsőbb Bíróság (vrhovno sodišče, Madžarska; zdaj Kúria). To sodišče je ugotovilo, da je bila družbi Siemens pravilno naložena globa v znesku 159.000.000 HUF. V skladu s tem je družba Siemens 25. novembra 2011 plačala preostalih 131.700.000 HUF globe, ni pa hotela vrniti zneska 52.016.230 HUF iz naslova obresti.

18. Organ je 12. julija 2013 s sklicevanjem na člen 361(1) civilnega zakonika proti družbi Siemens vložil tožbo za vračilo tega zneska zaradi neupravičene obogatitve (v nadaljevanju: sporni zahtevek) ter za obresti zaradi prepoznega vračila zneska.

19. Poleg tega organ na podlagi člena 301(1) civilnega zakonika zahteva plačilo 29.183.277 HUF iz naslova obresti za prepozno plačilo neplačanega zneska globe 131.700.000 HUF, ki se nanašajo na obdobje od vključno 2. novembra 2008 do vključno 24. novembra 2011. Organ v podporo temu navaja, da je bilo ugotovljeno, da je izpodbijana odločba zakonita in učinkuje *ex tunc*, zaradi česar bi moral biti preostanek globe v posesti organa od prvega delovnega dne (2. november 2008) po dnevu neupravičenega vračila (31. oktober 2008).

20. Organ meni, da gre pri neupravičeni obogatitvi za zadevo v zvezi s kvazideliktom. Zato meni, da je s posebno podlago za pristojnost iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 predložitvenemu sodišču dana potrebna pristojnost v postopku v glavni stvari.

21. Družba Siemens takemu razmišljanju oporeka in trdi, da se člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 za to zadevo ne uporablja, ker na podlagi madžarske zakonodaje obveznost za vračilo zaradi neupravičene obogatitve ne temelji na nezakonitem ravnanju, ampak izhaja iz neobstoječega pravnega naslova za gospodarsko korist. V zvezi z zahtevkom organa za obresti za prepozno plačilo družba Siemens trdi, da obresti za prepozno plačilo niso odškodnina za škodo, saj plačilo ni odvisno od tega, ali je nastala škoda.

22. Fővárosi Törvényszék (občinsko sodišče v Budimpešti, Madžarska) je 12. junija 2014 izdalo sklep o ustavitvi postopka, saj je menilo, da neupravičene obogatitve ni mogoče šteti, da izhaja iz nepogodbene obveznosti. Po mnenju tega sodišča pri neupravičeni obogatitvi ne gre za položaj, povezan z odgovornostjo, prav tako pa ne obstaja škoda, ampak le gospodarska izguba in neobstoj pravnega naslova.

23. Organ se je zoper sklep z dne 12. junija 2014 pritožil pri predložitvenem sodišču in trdil, da Fővárosi Törvényszék (občinsko sodišče v Budimpešti) je pristojno. Predložitveno sodišče mora zdaj odločiti o sklepu o ustavitvi postopka zaradi nepristojnosti.

24. Predložitveno sodišče je 2. marca 2015 zaradi dvoma o pravilni razlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se šteje za tožbo ‚v zadevi s kvazidelikti‘ v skladu s členom 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 zahtevek, ki izhaja iz vračila globe, naložene v postopku varstva konkurence in ki jo je plačala stranka s sedežem v drugi državi članici – ki se ji je priznalo vračilo, pozneje razglašeno za neupravičeno – ki ga je organ za varstvo konkurence vložil zoper navedeno stranko zaradi plačila obresti, ki mu jih zakonodaja priznava v primeru vračila in ki jih je ta urad plačal?“

25. Pisna stališča so predložili družba Siemens, urad, madžarska, nemška in italijanska vlada ter Komisija. Na obravnavi 14. februarja 2016 so vse te stranke, razen italijanske vlade, podale ustne navedbe.

III – Analiza

26. Kot je bilo omenjeno, želi predložitveno sodišče v bistvu izvedeti, ali je zahtevek za vračilo plačila stranki s sedežem v drugi državi članici zato, ker se je plačilo pozneje izkazalo za neupravičeno, zadeva, ki jo smejo na podlagi pravila o posebni pristojnosti v zvezi z nepogodbeno odgovornostjo, določenega v členu 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, obravnavati sodišča v državi članici, v kateri ima sedež tožeča stranka.

27. Vendar, kot je bilo prav tako omenjeno, „upravne zadeve“, kot so opredeljene v členu 1(1) Uredbe št. 44/2001, ne spadajo na področje uporabe te uredbe. V tem smislu je treba pred odgovorom na to vsebinsko vprašanje ugotoviti, ali sporni zahtevek, ki izhaja iz globe, ki jo je naložil organ za varstvo konkurence v upravnem postopku zaradi kršitve nacionalnih pravil o konkurenci, spada na področje uporabe Uredbe št. 44/2001.

A – Področje uporabe Uredbe št. 44/2001

1. Uvodna pojasnila

28. Že od začetka je predmet Uredbe št. 44/2001 omejen na „civilne in gospodarske zadeve“. V skladu z ustaljeno sodno prakso sta pojma „civilne in gospodarske zadeve“ in njemu nasprotni „upravne zadeve“ avtonomna pojma prava Unije.⁵

29. Zato to, ali je na podlagi madžarskega prava mogoče šteti, da ima tožba v postopku v glavni stvari upravno ali civilno in gospodarsko naravo, ne vpliva na uporabo Uredbe št. 44/2001. Tako ne dejstvo, da predložitvena odločba ne vsebuje vprašanja o področju uporabe Uredbe št. 44/2001, ne to, da se stranke, ki sodelujejo v tem postopku predhodnega odločanja, strinjajo, da je na podlagi madžarskega prava tožba v postopku v glavni stvari civilna zadeva, posledično ne vodi k uporabi Uredbe.

30. V zvezi s tem dejstvo, da ni bilo postavljeno vprašanje o področju uporabe Uredbe št. 44/2001, Sodišču ne preprečuje, da bi obravnavalo to vprašanje. Sodišče ima na voljo več sprejemljivih možnosti. *Prvič*, Sodišče se lahko izreče za nepristojno, kadar je očitno, da se določba prava Unije, ki je Sodišču predložena v razlago, ne uporablja.⁶ *Drugič*, Sodišče lahko po drugi strani razglasi, da zadeva na podlagi člena 94, točka (c), Poslovnika Sodišča (v nadaljevanju: Poslovnik) ni dopustna.⁷ *Tretjič*, Sodišče bi lahko namesto tega štelo, da se neuporaba člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 ne nanaša na dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, ampak na njegovo vsebino.⁸

31. Opozoril bi, da bi bila posledica tega – če se bo Sodišče strinjalo z mano, da predmet postopka v glavni stvari ne spada na področje uporabe Uredbe št. 44/2001 – vsekakor rešitev spora v postopku v glavni stvari. Zato bi dejansko dalo vsebinski odgovor na postavljeno vprašanje. Poleg tega se zdi, da so s predložitveno odločbo izpolnjene druge formalne zahteve iz člena 94, točki (a) in (b), Poslovnika. V tem smislu in ob upoštevanju pripravljenosti sodelovanja, ki mora prevladati pri izvajanju postopka predhodnega odločanja – sodelovanja, ki od Sodišča zahteva, da predložitvenemu sodišču poda koristen odgovor – predlagam, naj Sodišče preoblikuje predloženo vprašanje, tako da se bo nanašalo na vprašanje, ali tožba v postopku v glavni stvari spada na področje uporabe Uredbe št. 44/2001.

5 — Glej v tem smislu sodbi LTU (29/76, EU:C:1976:137, točka 3) in flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točka 24).

6 — V zvezi z zahtevo po razlagi člena 86(2) ES glej v tem smislu sodbo Woningstichting Sint Servatius (C-567/07, EU:C:2009:593, točki 42 in 43). Glej po analogiji tudi sodbo Romeo (C-313/12, EU:C:2013:718, točka 20) (v zvezi s popolnoma notranjim položajem) ter sklep Parva Investitionsbanka in drugi (C-488/13, EU:C:2014:2191, točka 26) (v zvezi z razlago sekundarne zakonodaje Unije, sprejete na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah).

7 — Primerjaj na primer sklep o očitni nedopustnosti, izdan v zadevi SKP (C-433/11, EU:C:2012:702, točke od 32 do 38), in sklep o očitni nepristojnosti, izdan v zadevi Pohotovost (C-153/13, EU:C:2014:1854, točke od 22 do 25), v zvezi z istim pravnim aktom sekundarne zakonodaje Unije.

8 — Glej v tem smislu sodbo Manfredi in drugi (od C-295/04 do C-298/04, EU:C:2006:461, točka 30).

2. Ugotovitve o področju uporabe Uredbe št. 44/2001

32. Ker predložitvena odločba ne vsebuje takega vprašanja, ni v njej nič navedenega o tem, ali sporni zahtevek spada na področje uporabe Uredbe št. 44/2001. Kljub temu organ, madžarska vlada in Komisija, ki se sklicujejo predvsem na sodbo Sapir in drugi,⁹ trdijo (madžarska vlada zelo obširno), da sporni zahtevek ni „upravna zadeva“. Družba Siemens in nemška vlada sta na obravnavi precej jasno podprli to stališče.

33. Opozoril bi, da je področje uporabe Uredbe št. 44/2001, ki je omejeno na „civilne in gospodarske zadeve“, v bistvu opredeljeno z značilnostmi, ki opredeljujejo naravo pravnega razmerja med strankami ali predmet spora. Čeprav lahko nekatere tožbe med javnim organom in subjektom zasebnega prava spadajo na področje uporabe te uredbe, pa je drugače, kadar javni organ ravna v okviru izvajanja javne oblasti.¹⁰ Odločilno vprašanje je, ali temelji tožba na določbah, s katerimi je zakonodajalec javnemu organu podelil lastne prerogative.¹¹

34. Čeprav mi je jasno, da „zasebne“ tožbe, vložene v povezavi z izvajanjem konkurenčnega prava, spadajo na področje uporabe Uredbe št. 44/2001,¹² je ravno tako očitno, da sankcija, ki jo je naložil upravni organ pri izvajanju zakonskih pooblastil, ki mu jih nalaga nacionalna zakonodaja, spada pod pojem „upravne zadeve“. Ta zadnji položaj zagotovo vključuje globe zaradi kršitve nacionalnih pravil, s katerimi so prepovedane omejitve konkurence, kar je po mojem mnenju najbolj značilno izvajanje javne oblasti.

35. Vendar položaj, ki je vzrok za postopek v glavni stvari, ni ravno enostaven. V resnici sporni zahtevek ni zahtevek za plačilo globe, ampak zahtevek za vračilo, ki obsega (i) vračilo (kazenskih) obresti po dvojni temeljni obrestni meri centralne banke, ki jih je plačal organ v skladu z izidom nacionalnega postopka sodnega nadzora, (ii) obresti na prepozno vračilo tega zneska in (iii) obresti na prepozno plačilo preostalega zneska globe.

36. Poleg tega je sodna praksa Sodišča o tem vprašanju kazuistična,¹³ zaradi česar je težko sprejeti splošen pristop.

37. Kljub temu je Sodišče v zvezi s predhodnico Uredbe št. 44/2001, namreč Bruseljsko konvencijo,¹⁴ razsodilo, da „dejstvo, da upravitelj pri izterjavi [...] stroškov deluje na podlagi *terjatve*, ki izhaja iz dejanj javnega organa, zadošča, da se za uveljavljanje tega zahtevka *ne glede na vrsto postopka, ki ga v tej zvezi določa nacionalno pravo*, šteje, da ne spada v okvir Bruseljske konvencije“.¹⁵

9 — C-645/11, EU:C:2013:228.

10 — Sodba Sunico in drugi (C-49/12, EU:C:2013:545, točki 33 in 34).

11 — Glej sodbo Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, točka 37).

12 — Glej v tem smislu med drugim sodbi flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, točki 28 in 29) in CDC (C-352/13, EU:C:2015:335, točka 56). Vendar je v tem zadnjem primeru generalni pravobranilec N. Jääskinen ob presoji tega, ali se sporne sodbe v tej zadevi nanašajo na „civilne in gospodarske zadeve“, prav tako zastopal stališče, da je uporaba člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 za tiste tožbe problematična; glej sklepne predloge v zadevi CDC (C-352/13, EU:C:2014:2443, točke od 8 do 10, 33, 39, 52 in 53).

13 — Za primere, za katere je Sodišče štelo, da ne spadajo pod pojem „civilne in gospodarske zadeve“, glej med drugim sodbe LTU (29/76, EU:C:1976:137) (vračilo dajatev, dolgovanj zaradi uporabe storitev in opreme Eurocontrola), Rüffer (814/79, EU:C:1980:291) (vračilo stroškov, povezanih z odstranitvijo razbitine) in Lechouritou in drugi (C-292/05, EU:C:2007:102) (zahtevki, naslovljeni na Nemčijo za plačilo odškodnine zaradi dejanj, ki so jih med okupacijo Grčije povzročile oborožene sile tretjega rajha). Za primere, za katere je Sodišče štelo, da spadajo pod ta pojem, glej med drugim sodbe Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:14) (zahtevek za odškodnino, vložen proti učitelju na državni šoli zaradi malomarnosti na ekskurziji, kar je privedlo do smrti dijaka), Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555) (tožba, ki jo je vložila organizacija za varstvo potrošnikov, da bi se trgovcu preprečila uporaba nedovoljenih pogojev v potrošniških pogodbah) in Baten (C-271/00, EU:C:2002:656) (subrogacija v primeru preživetinskih zahtevkov v zvezi z bivšim zakoncem in otrokom). Glej tudi sklepe, navedene spodaj v točkah 44 in 45.

14 — Konvencija z dne 27. septembra 1968 o sodni pristojnosti ter izvrševanju sodb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1978, L 304, str. 36).

15 — Sodba Rüffer (814/79, EU:C:1980:291, točka 15). Poudarek dodan.

38. Po mojem mnenju je bistvo trditve, navedene v prejšnji točki, veljavno še danes: terjatve, ki izhajajo iz dejanj javnega organa – torej iz izvajanja javne oblasti – ne spadajo na področje uporabe Uredbe št. 44/2001. V skladu s tem me – ob upoštevanju obravnavane zadeve – analiza tožbe iz postopka v glavni stvari, ki jo je opravil organ, in pravila, ki se zanjo uporabljajo, vodijo do stališča, da sporni zahtevek in drugi zahtevki, ki vsi izhajajo iz globe, ki jo je naložil organ, niso „civilne in gospodarske zadeve“.

39. V obravnavani zadevi je zmanjšanje globe, ki jo je naložil organ, na podlagi madžarske zakonodaje o učinkih odločb, ki jih sprejme organ, namreč člena 83(5) zakona št. LVII iz leta 1996, imelo avtomatski stranki učinek – nastanek spornega zahtevka. Natančneje, sporni zahtevek je kombinacija številnih značilnosti madžarskega prava, namreč, (i) da tožba, vložena zoper izpodbijano odločbo, ni odložila uporabe te odločbe; (ii) da je moral po sodbi drugostopenjskega upravnega sodišča organ na podlagi navedene določbe družbi Siemens plačati obresti na znesek globe po dvojni temeljni obrestni meri centralne banke; in (iii) da je odločba Kúria (vrhovno sodišče) učinkovala *ex tunc*. Tako se mi zdi, da bo vsakič, ko upravna sodišča razveljavijo ali zmanjšajo globo, ki jo naloži organ, potem pa je ta odločitev potrjena, zaradi kombinacije zgornjih vidikov madžarskega upravnega postopka v splošnem prišlo do enakega rezultata: da zadevno podjetje dobi obresti na podlagi člena 83(5) zakona št. LVII iz leta 1996, organ pa si prizadeva za njihovo vračilo. Očitno je ta rezultat nujen sestavni del nadzora upravne odločbe na podlagi madžarskega prava. Dejstvo, da je organ proti družbi Siemens vložil tožbo pred madžarskimi civilnimi sodišči, ne povzroči, da spor med strankama nima več civilnopravne narave.

40. Za ponazoritev moje trditve je morda ustrezen enostavnejši primer: dvomim, da bi obravnavana zadeva povzročala težave, če bi se spor v postopku v glavni stvari nanašal zgolj na zahtevek organa, naveden zgoraj v točki 19, za plačilo obresti zaradi tega, ker je družba Siemens prepozno plačala preostali znesek globe. Tak zahtevek bi gotovo izviral iz izvajanja javne oblasti. Čeprav je sporni zahtevek precej zapleten zahtevek za vračilo, pa tako kot drugi zahtevki, ki jih s tožbo v postopku v glavni stvari zahteva organ, v celoti izhaja iz upravne sankcije, ki jo je organ naložil družbi Siemens.

41. Vendar organ trdi, pri čemer ga glede tega podpira madžarska vlada, da je – domnevno po tem, ko je Kúria (vrhovno sodišče) potrdilo izpodbijano odločbo – zamen poskušal izterjati svoj zahtevek za vračilo plačanih obresti na podlagi člena 83(5) zakona št. LVII iz leta 1996 v postopku upravne izterjave pred közigazgatási és munkaügyi bíróság (upravno in delovno sodišče, Madžarska). To je bilo domnevno zavrnjeno na podlagi tega, da sporni zahtevek ne izhaja neposredno iz izpodbijane odločbe in zaradi tega ni izterljiv. Družba Siemens je potrdila ta opis dogajanja. Organ zato trdi, da zahtevka ne more izterjati po upravni poti.

42. Ne glede na dejstvo, da te trditve niso navedene v besedilu predložitvene odločbe in zato niso potrjene, bi že na začetku opozoril, da je zavrnitev, da se izpodbijana odločba v zvezi s spornim zahtevkom izterja, razumljiva. V času, ko je izdana odločba, s katero je naložena globa, namreč ni gotovo, ali bo izpodbijana, in če bo, ali jo bodo upravna sodišča razveljavila, še manj pa, ali bo po pritožbi potrjena. Drugače povedano, glede na to, da je družba Siemens plačala globo v celoti, je bila izpodbijana odločba izvršena v skladu s svojim besedilom. Še vedno verjamem, da ta trditev podpira moje stališče: običajno ima organ izredna pooblastila za izterjavo v primerjavi s pravili, ki se uporabljajo za razmerja med osebami zasebnega prava. Dejstvo, da se ta pooblastila v tem primeru niso raztezala na sporni zahtevek, ni upoštevno, tako kot za uporabo Uredbe št. 44/2001 ni upoštevna določitev sodišča, pristojnega na podlagi madžarskega prava za vračilo spornega zahtevka. Dejansko bi za namen vračila trditve, ki jih predlaga organ, vodile zgolj k temu, da bi se naložile simbolične (upravne) globe, ki pa bi jih spremljale drakonske (civilne in gospodarske) obrestne mere.

43. Poleg tega me niso prepričale trditve madžarske vlade, da je Kúria (vrhovno sodišče) domnevno navedlo, da „sodni nadzor ni faza upravnega postopka, ni njegov podaljšek, ampak je od slednjega neodvisen ne le na organizacijski, ampak tudi na postopkovni ravni“ in da „sta ta postopka medsebojno ločena ter se upravni postopek konča z dokončno odločbo“.¹⁶ Čeprav je odločba dokončna, le če ni bila razveljavljena v postopku sodnega nadzora, način, na kateri se postopek dojema na nacionalni ravni, ne vpliva na področje uporabe Uredbe št. 44/2001. Uredbe ni mogoče razlagati zgolj ob upoštevanju delitve pristojnosti med različne vrste sodišč v nekaterih državah članicah.¹⁷ Odkrito povedano, številne države članice v svojih pravnih sistemih nimajo ločenih sistemov civilnih in upravnih sodišč.¹⁸

44. Tu bi opozoril tudi, da številni elementi, ki so jih poudarili upoštevalni organi, podpirajo moje stališče. *Prvič*, sporni zahtevek ni posledica ločene in svobodno sprejete obveznosti, neodvisne od sporne globe.¹⁹ *Drugič*, globa, iz katere izhaja sporni zahtevek, ne kaže na tipično „civilno in gospodarsko zadevo“ v smislu Uredbe št. 44/2001 – ravno nasprotno.²⁰ *Tretjič*, in to je odločilno, družba Siemens zneska spornega zahtevka ni plačala po pomoti. Ni bil posledica enostavne napake organa, ki bi jo lahko storila oseba zasebnega prava (kar je splošno znano kot zahtevek *condictio indebiti*). Nasprotno, sporni zahtevek je nastal zgolj in izključno zaradi izvajanja prava, ki se uporablja v upravnem postopku, ki je sporen v postopku v glavni stvari.²¹

45. Nazadnje, sodba Sunico in drugi, ki se je sicer res nanašala na položaj domnevne utaje davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV), imenovane vrtiljak, me ne omaja v mojem prepričanju. Sodišče je v tej zadevi sicer veliko težo dalo nacionalnemu pravu, ko je ugotovilo, da se uporablja ta uredba. Vendar se ne sme spregledati, da pravna podlaga za zahtevek organov Združenega kraljestva ni temeljila na zakonodaji o DDV, ampak na domnevni nepogodbeni odgovornosti družbe Sunico (v obliki protipravnega dogovora z namenom goljufije (tako imenovani *tortious conspiracy to defraud*)), ki je povzročila možno plačilo škode. Poleg tega med družbo Sunico in organi Združenega kraljestva ni bilo upravnega razmerja, saj prva v Združenem kraljestvu ni bila zavezanka za plačilo DDV.²²

46. Iz zgoraj navedenega izhaja, da je tožba za plačilo spornega zahtevka, vložena v postopku v glavni stvari, upravna zadeva, ki na podlagi člena 1(1) Uredbe št. 44/2001 ne spada na področje uporabe te uredbe. Zato bi moralo Sodišče na predloženo vprašanje odgovoriti, da tožba za vračilo na podlagi neupravičene obogatitve, ki izhaja iz vračila sankcije, naložene v postopku varstva konkurence, kakršna je sporna v postopku v glavni stvari, ni „civilna in gospodarska zadeva“ za namene člena 1 Uredbe št. 44/2001.

47. Če pa bi Sodišče štel, da je tožba v postopku v glavni stvari „civilna in gospodarska zadeva“, bom v nadaljevanju pojasnil, zakaj menim, da s členom 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 predložitvenemu sodišču nikakor ni dana posebna pristojnost za razsojanje o vsebini tožbe v postopku v glavni stvari.

16 — Št. II. 37. 671/2014/12., odločba z dne 12. novembra 2014.

17 — Glej po analogiji sodbo Rüffer (814/79, EU:C:1980:291, točka 14).

18 — To velja med drugim za Dansko, Irsko in Združeno kraljestvo.

19 — Glej sodbo *Préservatrice Foncière Tiard* (C-266/01, EU:C:2003:282, točke od 29 do 34), ki se nanaša na garancijo za plačilo carinskih dajatev, ki jo je do Nizozemske prevzela francoska zavarovalnica.

20 — Glej sodbi *Realchemie Nederland* (C-406/09, EU:C:2011:668, točka 41), ki se nanaša na globo, ki jo je zaradi kršitve patenta naložilo nemško sodišče, in *Bohez* (C-4/14, EU:C:2015:563, točka 40), ki se nanaša na denarno kazen, ki jo je naložilo sodišče z namenom zagotovitve spoštovanja pravice do dostopa, odobrene v zvezi z otrokom.

21 — Glej sodbo *Sapir in drugi* (C-645/11, EU:C:2013:228, točka 37), ki se nanaša na zahtevek za vračilo tega, kar je zvezna dežela Berlin v okviru upravnega postopka za povračilo škode zaradi razlastitve zemljišča pod nacističnim režimom plačala brez pravne podlage (*condictio indebiti*).

22 — Sodba *Sunico in drugi* (C-49/12, EU:C:2013:545, točke 13 in od 36 do 38).

B – Vsebinska presoja

1. Uvodna pojasnila

48. Z obravnavano zadevo je Sodišču ponujena priložnost, da da vsaj nekaj tako zelo potrebnih splošnih pojasnil o medsebojnem razmerju med členom 2(1) ter točkama 1 in 3 člena 5 Uredbe št. 44/2001. Svojo presojo bom začel tako, da bom opozoril na veljavna načela, ki se uporabljajo za to problematiko.

49. Uredba št. 44/2001 je namenjena vzpostavitvi pravil o pristojnosti, ki so predvidljiva, hkrati pa temeljijo na načelu, da se pristojnost določa po stalnem prebivališču tožene stranke. Pristojnost mora biti na voljo vedno na tej podlagi, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina (izključna pristojnost) – na primer v postopku v zvezi s stvarnimi pravicami na nepremičninah. Poleg stalnega prebivališča tožene stranke bi morale obstajati tudi nekatere alternativne podlage za pristojnost, ki temeljijo na tesni povezavi med sodiščem in sporom ali ki naj bi omogočile učinkovitost sodstva (posebna pristojnost) – na primer sodišča po kraju izpolnitve pogodbene obveznosti.²³

50. To pa še vedno ne spremeni dejstva, da Uredba št. 44/2001 temelji na zamisli, da je treba postopek začeti pred sodiščem kraja, kjer ima tožena stranka stalno prebivališče.

51. Zato ni presenetljivo, da je Sodišče razsodilo, da sistem določitve splošnih pristojnosti iz poglavja II Uredbe št. 44/2001 temelji na splošnem pravilu, navedenem v členu 2(1), na podlagi katerega so lahko osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na državljanstvo tožene pred sodišči te države članice. V poglavju II, oddelek 2, Uredbe št. 44/2001 je le z odstopanjem od tega splošnega načela o pristojnosti sodišč glede na stalno prebivališče tožene stranke določenih nekaj pravil o posebnih pristojnostih, med katerimi je tisto iz člena 5, točka 3, te uredbe.²⁴

52. Pravilom o posebni pristojnosti, s katerimi je dopolnjeno splošno pravilo iz člena 2(1) Uredbe št. 44/2001, bi bilo treba dati njihov pravi pomen, določen glede na njihov namen in besedilo ter sistematiko in predmet Uredbe, in jih ne razlagati tako, da se jim odvzame učinkovitost.²⁵ Vendar ostaja dejstvo, da jih je treba razlagati ozko v povezavi s splošnim pravilom, kar nikakor ne dopušča razlage zunaj primerov, ki so izrecno navedeni v Uredbi.²⁶ Sodišče je na primer razsodilo, da odškodninska tožba, ki temelji na domnevni predpogodbeni obveznosti tožene stranke (*culpa in contrahendo*), ne more temeljiti na členu 5, točka 1, Bruseljske konvencije, ampak, če je le mogoče, na njenem členu 5, točka 3.²⁷ Na podlagi teh splošnih ugotovitev je treba odgovoriti na predloženo vprašanje.

53. Odgovor ni ravno nedvoumen. V besedilu člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 ob „deliktih ali kvazideliktih“ nista omenjena pojma „vračilo“ ali „neupravičena obogatitev“, prav tako pa v njem ni neposredno navedeno, da bi tožba za vračilo na tej podlagi spadala na njegovo področje uporabe. O tej negotovosti prav tako pričajo jasne razlike med stališči strank, ki so Sodišču v tem postopku predložile stališča: družba Siemens ter nemška in italijanska vlada menijo, da tožba za plačilo spornega zahtevka ne spada na področje uporabe člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001. Organ, madžarska vlada in Komisija zastopajo nasprotno stališče.

23 — Glej uvodni izjavi 11 in 12 Uredbe št. 44/2001.

24 — Sodba ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, točka 30 in navedena sodna praksa).

25 — Glej po analogiji sklepne predloge generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Henkel (C-167/00, EU:C:2002:171, točka 33) in v zvezi s tem sodbo Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, točka 31).

26 — Sodba ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, točki 31 in 32 in navedena sodna praksa).

27 — Sodba Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, točki 26 in 27).

54. Vendar je moje stališče o tem neomajno: zahtevki za vračilo na podlagi neupravičene obogatitve ne spadajo na področje uporabe člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001.

2. Ali je vračilo zaradi neupravičene obogatitve „zadeva v zvezi z delikti ali kvazidelikti“?

55. Da bi lahko zadevo opredelili kot nepogodbena za namene člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, je v skladu z ustaljeno sodno prakso potrebno,²⁸ da sta izpolnjena dva pogoja: *prvič*, sporna tožba mora biti namenjena ugotovitvi odgovornosti tožene stranke, in *drugič*, ne sme se nanašati na „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5, točka 1, pod (a), Uredbe.

56. Čeprav je bila družba Siemens glede na pisna stališča organa kaznovana zaradi sodelovanja v protikonkurenčnem sporazumu, ni sporno, da se tožba v postopku v glavni stvari ne nanaša na pogodbo. To je nedvomno pravilno, saj se tožba v postopku v glavni stvari v resnici nanaša na zahtevek za vračilo, ki temelji na domnevni neupravičeni obogatitvi družbe Siemens na račun organa, za kar ne obstaja pogodbeni podlaga.

57. Zato je treba odgovoriti na vprašanje, ali se s tožbo skuša dokazati odgovornost družbe Siemens.

58. Odgovor je nikalen.

59. *Prvič*, opozoril bi, da pravilo o posebni pristojnosti, določeno v členu 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, v skladu z ustaljeno sodno prakso temelji na obstoju posebno tesne navezne okoliščine med sporom in sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek, ki upravičuje odstopajočo podelitev pristojnosti tem sodiščem zaradi učinkovitosti sodstva in načela ekonomičnosti postopka. Sodišče kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek, je v zadevah v zvezi z delikti in kvazidelikti običajno najprimernejše za odločanje, predvsem zaradi bližine predmeta spora in lažje izvedbe dokazov. Izraz „kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“, ki se pojavlja v tej določbi, se nanaša tako na kraj, kjer je nastala škoda, kot tudi na kraj dogodka, zaradi katerega je ta škoda nastala, tako da je tožena stranka lahko po izbiri tožeče stranke tožena pred sodiščem enega ali drugega kraja.²⁹ Poleg tega lahko do nepogodbene odgovornosti pride, le če je mogoče dokazati vzročno zvezo med škodo in dogodkom, zaradi katerega je ta škoda nastala.³⁰

60. Iz tega je razvidno, da je s pravilom o posebni pristojnosti, določenim v členu 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, zahtevan obstoj „škodnega dogodka“, ki povzroči „škodo“ – drugače povedano, izgubo.³¹

61. Nasprotno pa tožba za vračilo zaradi neupravičene obogatitve ne temelji na izgubi. Čeprav v Uredbi št. 44/2001 ni opredelitve „vračila“ ali „neupravičene obogatitve“, si upam tvegati in ju opredeliti takole. Drugače kot tožba, s katero se skuša ugotoviti nepogodbena odgovornost tožene stranke in ki je namenjena povrnitvi škode ali izgube, ki jo je utrpela tožeča stranka in za katero se šteje, da je zanj odgovorna tožena stranka zaradi svojega ravnanja ali opustitve ali drugih razlogov, ki ji jih je mogoče pripisati, je tožba za vračilo zaradi neupravičene obogatitve namenjena temu, da se tožeči stranki vrne korist, ki jo je tožena stranka nezakonito pridobila na račun prve (ali plačilo njene denarne protivrednosti). Kot je v bistvu trdila nemška vlada, se vračilo na podlagi neupravičene obogatitve zato

28 — Glej med številnimi drugimi sodbi Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, točka 17) in Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, točka 44 in navedena sodna praksa).

29 — Sodba CDC (C-352/13, EU:C:2015:335, točke od 38 do 40 in navedena sodna praksa).

30 — Sodba ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, točka 34 in navedena sodna praksa).

31 — C. Gulmann, (tedanji) generalni pravobranilec, je v sklepnih predlogih v zadevi Reichert in Kockler (C-261/90, EU:C:1992:78, str. 2169) navedel, da imajo „različne jezikovne različice člena 5, točka 3, [Bruselske konvencije] v vsakem primeru dve skupni značilnosti. Ena je, da mora biti podano ‚nedopustno‘ ravnanje, druga pa, da je moralo zaradi tega ravnanja priti do ‚škodnega dogodka‘.“

nujno osredotoča na *dobiček, ki ga je pridobila tožena stranka, in ne na izgubo, ki jo je utrpela tožeča stranka*.³² Neupravičena obogatitev je vzrok za tožbo, vračilo pa pravno sredstvo. Tako se ne pridružujem mnenju, v skladu s katerim zgolj to, da izpodbijani zahtevek ni bil prejet, pomeni „škodni dogodek“, zaradi katerega nastane izguba.³³

62. Poleg tega, čeprav se za vračilo na podlagi neupravičene obogatitve zahteva, da je obogatitev neupravičena, to ni enako kot nepogodbena odgovornost. Poleg zahteve po izgubi in vzročni zvezi med ravnanjem tožene stranke je pogoj za nepogodbeno odgovornost tudi, da obstaja podlaga za to, da se tožena stranka šteje za odgovorno za izgubo, ki jo je utrpela tožeča stranka, bodisi v obliki naklepa, malomarnosti ali celo objektivne odgovornosti. Nasprotno pa vračilo neupravičeno plačanega zneska ni nujno odvisno od tega, ali je bilo prejemnikovo ravnanje neoporečno. Podobno na podlagi prava Unije, kadar je država članica pobrala dajatve v nasprotju s pravom Unije, njihovo vračilo ne temelji na odgovornosti te države članice.³⁴ Nasprotno pa pravica do odškodnine od države članice zaradi njene odgovornosti zaradi kršitve prava Unije predpostavlja, da so izpolnjena nekatera dobro znana merila, ki jih je določilo Sodišče.³⁵ Iz tega je razvidno, da v nasprotju s tem, kar je v pisnih stališčih predlagala madžarska vlada, dejstvo, da na podlagi madžarskega prava morda ni mogoče v celoti razlikovati med neupravičenostjo obogatitve na eni strani in izgubo na drugi, ni pomembno, kajti – še enkrat – nacionalno pravo ni odločilno za razlago Uredbe št. 44/2001.³⁶

63. Čeprav sodišče v zadevi Sapir in drugi,³⁷ ki se je tudi nanašala na zadevo v zvezi z vračilom, ni bilo zaproseno za razlago člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, je z drugimi sodbami Sodišča v določeni meri podprto moje stališče.

64. V zadevi Kalfelis³⁸ je bilo Sodišče med drugim povprašano, ali „je s členom 5, točka 3, [Bruselske konvencije] v zvezi s tožbo, ki temelji na zahtevkih, ki se nanašajo na civilni delikt, in pogodbenih zahtevkih ter zahtevkih *zaradi neupravičene obogatitve*, podana akcesorna pristojnost zaradi dejanske povezave tudi v zvezi z zahtevki, ki ne temeljijo na civilnem deliktu“ (poudarek dodan), na kar je Sodišče odgovorilo, da „sodišče, ki je na podlagi člena 5, točka 3, pristojno za tožbo, katere podlaga je delikt, nima pristojnosti za to tožbo, če ta nima take podlage“. Sodišče sicer res ni navedlo, ali meni, da neupravičena obogatitev pomeni delikt ali kvazidelikt: preprosto je izključilo možnost, da bi lahko člen 5, točka 3, veljal za tožbo, ki temelji na nepogodbni odgovornosti.³⁹ Vendar sodba priča o zavedanju o značilnih razlikah med različnimi vrstami pravnih razmerij.

32 — Glej med drugim Goff & Jones, *The Law of Restitution*, 4. izdaja, 1993, London, Sweet & Maxwell, str. 16, ki trdita, da „je zahtevek za vračilo zahtevek za *korist, obogatitev*, ki jo je pridobila tožena stranka na račun tožene stranke; ni zahtevek za izgubo, ki jo je utrpela“ (poudarek v originalu). Za pritrdilno mnenje glej Virgo, G., *The Principles of the Law of Restitution*, 3. izdaja, 2015, OUP, str. 3, ki navaja, da „se restitucijsko pravo ukvarja z dodelitvijo splošnega nabora pravnih sredstev, ki izhajajo iz delovanja prava in imajo en skupni namen, namreč to, da toženi stranki odvzamejo dobiček, ne pa, da tožeči stranki omogočijo nadomestilo za utrpelo izgubo“. V zvezi z zahtevki za vračilo denarnih sredstev, ki so bila na podlagi zakonodaje Unije plačana zaradi nepravilnosti, take nepravilnosti obsegajo „odvzem neupravičeno pridobljene koristi, zlasti z obveznostjo plačila dolgovanih zneskov ali vračila neupravičeno prejetih zneskov“; glej sodbo Somvao (C-599/13, EU:C:2014:2462, točka 35).

33 — Za drugačno stališče v zvezi s tem glej sklepne predloge generalnega pravobranilca H. Saugmandsgaarda Øja v zadevi Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:90, točka 86).

34 — Glej med drugim sodbo Fantask in drugi (C-188/95, EU:C:1997:580, točka 38 in navedena sodna praksa).

35 — Glej sodbo Brasserie du pêcheur in Factortame (C-46/93 in C-48/93, EU:C:1996:79, točka 51).

36 — V skladu ustaljeno sodno prakso je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 (prav tako) razlagati avtonomno; glej med drugim sodbo Holterman Ferho Exploitatie in drugi (C-47/14, EU:C:2015:574, točka 74 in navedena sodna praksa.) Za očitno drugačno stališče glej sklepne predloge generalnega pravobranilca H. Saugmandsgaarda Øja v zadevi Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:90, točka 85).

37 — C-645/11, EU:C:2013:228, v kateri je Sodišče namesto tega razlagalo člen 6 Uredbe št. 44/2001 v zvezi s tožbami, vloženimi proti več toženim strankam.

38 — 189/87, EU:C:1988:459.

39 — Generalni pravobranilec M. Darmon je nasprotno predlagal, da bi morala pristojnost na podlagi člena 5, točka 1, Bruselske konvencije – torej pogodbene zadeve – „usmeriti“ druge zahtevke, ki temeljijo na civilnem deliktu in neupravičeni obogatitvi; glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Darmona v zadevi Kalfelis (189/87, EU:C:1988:312, točke od 25 do 31).

65. Poleg tega je Sodišče v sodbi Reichert in Kockler II razsodilo, da člen 5, točka 3, Bruseljske konvencije ne daje posebne pristojnosti za določeno vrsto tožbe, ki ima kvazirestitucijsko naravo, na podlagi francoskega insolvenčnega prava (*actio pauliana*). Cilj te tožbe ni bil, da bi se dolžniku naložila povrnitev škode, povzročene njegovemu upniku z goljufivim ravnanjem dolžnika, ampak se razpolaganja dolžnika ne morejo učinkovati tudi v razmerju do tretjih.⁴⁰

66. Zato se ne strinjam s stališčem generalnega pravobranilca M. Darmona, ki je v tej zadnji zadevi trdil, da je Sodišče z opredelitvijo zadeve v zvezi z delikti in kvazidelikti, ki jo je podalo v sodbi Kalfelis,⁴¹ „pod zadeve, ki se nanašajo na civilni delikt, vključilo tudi zahtevek zaradi neupravičene obogatitve“.⁴² Sodišču se ni zdelo potrebno razsoditi o vprašanjih, ki so mu bila postavljena v tej zadevi, in se ni opredelilo do stališča generalnega pravobranilca.⁴³

67. Zaradi celovitosti bi dodal, da je več vrhovnih sodišč v državah članicah štelo, da tožba, ki temelji na vračilu neupravičene obogatitve, ni zadeva v zvezi z delikti in kvazidelikti.⁴⁴ Nič nenavadnega ni, da so teoretiki nasprotovali temu, da bi zahtevke za vračilo opredelili kot zahtevke v zvezi z nepogodbno odgovornostjo.⁴⁵

68. Drugič, če bi se člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagal tako, da bi obsegal tožbe za vračilo zaradi neupravičene obogatitve, bi to pomenilo, da bi se pravila o posebni pristojnosti razlagala široko, v nasprotju s sprejetimi normami razlage. Poleg tega bi to izkrivilo sistem, ki je vzpostavljen z Uredbo in ki je omenjen zgoraj v točkah od 49 do 52.

69. Dejansko mi odgovori na vprašanja, ki so bila na obravnavi postavljena strankam, ne omogočajo ugotovitve, da je povezava med tožbo v postopku v glavni stvari ter madžarskimi sodišči tesnejša kot tista z avstrijskimi sodišči. Nasprotno, iz tega, da so iz člena 5, točka 3, izključeni zahtevki, ki temeljijo na vračilu, se upravičeno sklepa, da je tako prav zaradi neobstoja tesne navezne okoliščine, ki bi take zahtevke povezovala s katero koli drugo pristojnostjo, kot je pristojnost po stalnem prebivališču tožeče stranke.⁴⁶ Dejansko je edini stvarni element, ki povezuje sporni zahtevek z madžarskimi sodišči, to, da izhaja iz globe, ki jo je naložil organ – kar pa zgolj dokazuje upravno naravo obravnavane zadeve, kot je bilo pojasnjeno zgoraj. Zato se mi zdi, da bi odgovor, za kateri si prizadevajo organ, madžarska vlada in Komisija, pomenil, da je razlaga te določbe preseгла meje možnega.

70. V tem smislu me je toliko manj prepričala trditev Komisije, da ne sme biti pravne praznine med točkama 1 in 3 člena 5 Uredbe št. 44/2001. Nič v besedilu Uredbe št. 44/2001 ne kaže na to. Dejstvo, da se člen 5, točka 3, uporablja, le če se tožba ne nanaša na pogodbeno zadevo, ne izključuje možnosti tožbe, ki se nanaša ne na pogodbene ne na nepogodbene zadeve. Resnično, navidezna navezava med točkama 1 in 3 člena 5, ki jo predlaga Komisija, bi pomenila, da bi se te izjeme povzdignile na raven splošnega pravila in s tem členu 2 na področju obligacijskega prava odvzele praktični učinek.⁴⁷

40 — Sodba Reichert in Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, točki 19 in 20).

41 — 189/87, EU:C:1988:459 (glej točko 55 zgoraj).

42 — Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Darmona v zadevi Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1992:410, točka 102).

43 — Sodba Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15, točka 25) (glej zlasti četrto predloženo vprašanje).

44 — Glej odločbe House of Lords (Združeno kraljestvo) z dne 30. oktobra 1997 v zadevi Kleinwort Benson Ltd proti City of Glasgow District Council [1997] UKHL 43; Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z dne 13. januarja 1998 v zadevi 7 Ob 375/97s, in Högsta Domstolen (vrhovno sodišče, Švedska) z dne 31. avgusta 2009 v zadevi Ö 1900-08 (NJA 2000:49).

45 — Glej med drugim Mankowski, P., v Magnus, U., in Mankowski, P. (ur.), *Brussels Ibis Regulation*, European Commentaries on Private International Law, zv. I, 2016, Dr. Otto Schmidt, Köln, točka 245; in Hertz, K., *Bruxelles I-förordningen med kommentarer*, 2. izdaja, 2015, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, København, str. 172.

46 — Tu se strinjam s presojo Lorda Goffa v zadevi Kleinwort Benson Ltd proti City of Glasgow District Council [1997] UKHL 43, odločba z dne 30. oktobra 1997.

47 — Sodišče je v sodbi Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, točka 27) navedlo, da če se postopek v glavni stvari ne nanaša na pogodbeno zadevo, se mora nanašati na nepogodbno zadevo. Vendar je ta navedba temeljila na tem, da je tožeča stranka v tisti zadevi – ki se je nanašala na različne zahtevke zaradi škode, nastale zaradi ravnanja tožene stranke, ki je domnevno pomenilo nelojalno konkurenco – skušala dokazati odgovornost tožene stranke. Podobno je v zadevi Granarolo (C-196/15), v kateri postopek še poteka, Sodišče naprošeno, naj ugotovi, ali odškodninska tožba – in ne tožba za vračilo – zaradi nenadne prekinitve utečenega pogodbenega razmerja pomeni pogodbeno ali nepogodbno zadevo.

71. *Tretjič*, s sistematično analizo, ki obsega pregled drugih pravil Unije o mednarodnem zasebnem pravu, je potrjeno gornje stališče.

72. Na prvem mestu, kot trdi nemška vlada, iz člena 10(1) Uredbe (ES) št. 864/2007⁴⁸ izhaja, da po mednarodnem zasebnem pravu Unije neupravičena obogatitev v primerjavi s pogodbenimi in nepogodbenimi zadevami običajno spada v svojo kategorijo. Čeprav je bila Uredba št. 44/2001 sprejeta pred Uredbo št. 864/2007, je zakonodajalec Unije menil, da morajo biti vsebinsko področje uporabe in določbe ene skladni z tistimi v drugi.⁴⁹

73. Na drugem mestu, člen 5, točka 4, Uredbe št. 44/2001 in člen 7, točka 3, prenovljene različice te uredbe, namreč Uredbe (EU) št. 1215/2012,⁵⁰ vsebujeta podlagi za posebno pristojnost, ki se nanaša na „civilno tožbo za odškodnino ali za *vrnitev v prejšnje stanje*, ki temelji na dejanju, zaradi katerega je bil sprožen kazenski postopek, pred sodiščem, kjer je bil sprožen ta postopek“ (poudarek dodan), in ju ne združujeta v skupno podlago za pristojnosti v zvezi z nepogodbeno odgovornostjo. Poleg tega je zdaj z Uredbo št. 1215/2012 določena posebna pristojnost, ki se nanaša na „civilnopravn[e] zahtev[ke] za *vračilo* predmeta kulturne dediščine iz naslova lastninske pravice le-tega, kot je opredeljen v točki 1 člena 1 [Direktive 93/7][⁵¹] [...] pred sodišči v kraju, kjer se predmet nahaja ob začetku postopka“ (poudarek dodan). V obeh primerih obstaja jasna navezna okoliščina, ki povezuje tak postopek za vrnitev ali vračilo s sodišči države članice, ki ni država članica stalnega prebivališča tožene strank – kar je povezava, različna od tiste, ki je bila omenjena zgoraj v točki 59. Prav tako velja upoštevati dejstvo, da besedilo člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 kaže, da se zakonodajalcu Unije ni zdelo potrebno razširiti posebne pristojnosti v zvezi z nepogodbeno odgovornostjo. Z vsem tem je potrjeno stališče, da se zahtevki za vračilo ali vrnitev sistematično obravnavajo drugače kot zahtevki za plačilo škode, ki izhaja iz nepogodbene odgovornosti.

74. *Nazadnje*, organ trdi, da če tožba v postopku v glavni stvari ne spada na področje uporabe člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, ne bi bilo sodišča, pred katerim bi lahko vložil tožbo – oziroma, kot je pojasnil organ na obravnavi, nobenega sodišča na Madžarskem, pred katerim bi lahko začel postopek proti vsem udeležencem protikonkurenčne kršitve, ki je vzrok za obravnavano zadevo. Organ trdi, da bi to nasprotovalo cilju poenostavitve postopka, ki je uveden z Uredbo. Glede tega bi opozoril, *prvič*, da je sicer res, da ima lahko to, da o različnih vidikih istega spora odločajo različna sodišča, pomanjkljivosti, vendar je tožeča stranka vedno upravičena vložiti tožbo v celoti pred sodišči, kjer ima tožena stranka stalno prebivališče.⁵² Organ zato ima na voljo sodišče, pri katerem lahko vloži tožbo. Vsekakor pa, če bi avstrijska sodišča zavrnila obravnavanje zadeve zaradi javnopravnega izvora spornega zahtevka, bi ta posledica po eni strani nujno izhajala iz medsebojnega delovanja obsega uskladitve, dosežene na podlagi te uredbe, po drugi pa iz nacionalnih postopkovnih pravil (v obravnavani zadevi madžarskih pravil za upravno izvršbo). *Drugič*, v zvezi s ciljem poenostavitve, ki ga omenja organ, je iz uvodne izjave 11 Uredbe razvidno, da je zaradi predvidljivosti glavno načelo, ki je njen temelj, to, da so pristojna sodišča po stalnem prebivališču tožene stranke, in da so v nasprotju s tem posebne ali izključne pristojnosti možne le v omejenem obsegu. Ta cilj bi tako dejansko nasprotoval stališču organa.

75. Glede na navedeno tožba za vračilo zaradi neupravičene obogatitve ni „zadeva v zvezi z delikti in kvazidelikti“ v smislu člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001.

48 — Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. junija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL 2007, L 199, str. 40). Člen 10(1) Uredbe št. 864/2007 („Neupravičena obogatitev“) določa: „Če se nepogodbena obveznost, nastala zaradi neupravičene obogatitve, vključno s prejemom neupravičenega plačila, nanaša na razmerje med strankama, denimo na pogodbo ali škodno dejanje, ki je v tesni zvezi s to neupravičeno obogatitvijo, zanjo velja pravo, ki velja za to razmerje.“ Glej tudi člen 2 te uredbe.

49 — Glej uvodno izjavo 7 Uredbe št. 864/2007.

50 — Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev) (UL 2012, L 351, str. 1).

51 — Direktiva Sveta 93/7/EGS z dne 15. marca 1993 o vračanju predmetov kulturne dediščine, ki so bili protipravno odstranjeni iz ozemlja države članice (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 399).

52 — Sodba Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, točka 20).

IV – Predlog

76. Iz zgoraj navedenih razlogov predlagam, naj Sodišče na vprašanje, ki ga je v zadevi C-102/12 predložilo Fővárosi Ítéltábla (pritožbeno sodišče v Budimpešti, Madžarska), odgovori, da tožba za vračilo zaradi neupravičene obogatitve, ki izhaja iz vračila sankcije, naložene v postopku varstva konkurence, kot je sporna v postopku v glavni stvari, ni „civilna in gospodarska zadeva“ za namene člena 1 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah.

77. Podredno predlagam, naj Sodišče na predloženo vprašanje odgovori, da ob pravilni razlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 tožba za vračilo zaradi neupravičene obogatitve ni „zadeva v zvezi z delikti in kvazidelikti“ v smislu te določbe.